

Datum

Yttrande

Adress

Amiralsgatan 20

Diarienummer

STK-2026-197

Till

Kommunstyrelsen

Remiss Plan för arbetet mot afrofobi och antisvart rasism, Stadskontoret STK-2022-1456

Fritidsnämnden beslutar att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Plan för arbetet mot afrofobi och antisvart rasism har i reviderad form gått ut på remiss igen sedan stadens nämnder inkommit med synpunkter kring bland annat förtydligande av ansvarsfördelning, mål och uppföljning. Fritidsnämnden ställer sig positiv till den föreslagna förändringen av ansvars- och målstruktur. Fritidsnämnden efterlyser dock ett helhetsperspektiv på hur förvaltningarna ska arbeta med samtliga planer mot rasism särskilt gällande uppföljning men också gällande jämlikhetsdata.

Yttrande

Plan för arbetet mot afrofobi och antisvart rasism har efter revideringar återremitterats till stadens nämnder. Samtliga remissinsatser ställde sig i den första remissomgången positiva till att stadens förstärker sitt arbete mot afrofobi och antisvart rasism, men efterlyste några förtydliganden. De nu föreslagna ändringarna syftar till att förtydliga ansvarsfördelning, samordning och uppföljning i enlighet med de synpunkter som inkom från stadens nämnder. Planen har också utvecklats för att vara i enlighet med de riktlinjer för bland annat uppföljning som finns för planer (Riktlinjer för Malmö stads styrdokument, STK-2014-1004), som kräver att handlingsplaner ska ha en särskild uppföljningsprocess och inte ligga inom ordinarie process. Under våren 2025 har förslaget till plan omarbetats och utvecklats tillsammans med forskare på Lunds universitet och utifrån remissinstansernas yttranden. I samband med det har även planen för arbetet mot islamofobi och antimuslimsk rasism reviderats enligt samma synpunkter och skickats ut på remiss.

Nedan sammanfattas de föreslagna ändringarna i Plan för arbetet mot afrofobi och antisvart rasism i punktlista. Ändringarna omfattar:

1. Inriktningsmål med resultatmål i stället för strategiska arbetsområden: De tidigare fem arbetsområdena har omvandlats till fem inriktningsmål. De *tidigare föreslagna arbetsområdena* var:

- a. Ökad kunskap om afrofobi och antisvart rasism i Malmö
- b. Dialog och inkludering
- c. Kraftsamling mot afrofobi och antisvart rasism i samhället i stort
- d. Särskilt fokus på målgruppen barn och unga
- e. Kommunikation av Malmö stads arbete mot afrofobi och antisvart rasism

De *nu föreslagna inriktningsmålen* är:

- a. Malmö stad har god kunskap om uttryck och konsekvenser av afrofobi och antisvart rasism i det lokala sammanhanget
- b. Malmö stad har stärkt medarbetares och förtroendevaldas kunskap om afrofobi och antisvart rasism
- c. Malmö stad främjar inkludering och delaktighet av Malmöbor och andra relevanta samhällsaktörer
- d. Malmö stad främjar trygga uppväxtvillkor och ökat inflytande för barn och unga
- e. Malmö stad driver ett normförändrande arbete mot afrofobi och antisvart rasism i samhället i stort.

Varje inriktningsmål har konkreta undermål, resultatmål. Resultatmålen är framtagna för att konkretisera arbetet och visa vilka metoder som ska bidra till inriktningsmålet uppfyllande.

2. Kommunikation: Kommunikation kring stadens arbete mot rasism är i nuvarande förslag en del av samtliga inriktningsmål, inte ett eget.

3. Ansvarsfördelning: För att tydliggöra ansvarsfördelningen och skapa bättre förutsättningar för uppföljning av arbetet, föreslås att nämnderna och de helägda kommunala bolagen ska anta egna handlingsplaner kopplade till planen. I den nu gällande planen åläggs inte nämnder att ta fram en handlingsplan, men att vid behov ta fram ”mer detaljerade aktivitetsplaner”. Den nya ansvarsstrukturen innebär att:

- a. Kommunfullmäktige beslutar om Plan för arbetet mot islamofobi och antimuslimsk rasism och sätter därmed målen för stadens arbete.
- b. Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret att samordna, stödja och följa upp arbetet i enlighet med kommunfullmäktiges målsättningar.
- c. Samtliga nämnder och helägda kommunala bolag ansvarar för att ta fram egna handlingsplaner och utveckla arbetet inom sina respektive verksamhetsområden. Stadens nämnder och helägda bolag ska även arbeta med delaktighetsprocesser för Malmöbor och vid behov delta vid årliga tematiska samråd.

4. Uppföljning: I nuvarande förslag på uppföljning av arbetet, genom varje nämnds handlingsplan, ska uppföljningen genomföras årligen utanför stadens ordinarie uppföljningsprocess i enlighet med Riktlinjer för utformning av Malmö stads styrdokument (STK-2014-1004). Uppföljningen sker alltså separat men kommer att planeras tidsmässigt i anslutning till den ordinarie uppföljningsprocessen. I det tidigare förslaget ingick uppföljningen i ordinarie process.

5. Förändrad giltighetstid: Med anledning av att remissen skickas ut igen förslås planen gälla från 2026-2029.

Fritidsnämnden har ombetts inkomma med svar på följande av kommunstyrelsens formulerade frågor:

1. Hur ställer sig er nämnd/bolag till föreslagen förändring av ansvars- och målstruktur?
2. Hur ställer sig er nämnd/bolag till förslaget om att nämnder och helägda kommunala bolag ska ta fram en handlingsplan för arbetet?
3. Hur ser er nämnd/bolag på föreslagen uppföljningsstruktur för arbetet?
4. Har er nämnd/bolag några andra synpunkter som ni vill lyfta?
5. Hur bedömer er nämnd/bolag möjligheten att bidra i arbetet utifrån föreslagen plan?

Fritidsnämndens bedömning

Fritidsnämnden ställer sig positiv till föreslagen förändring av ansvars- och målstruktur. Förslaget svarar i nuvarande version tydligare på de utmaningar som framkommer i inledningen och beskrivningen av afrofobi och antisvart rasism. Resultatmålen tydliggör såväl långsiktiga som direkta aktiviteter och åtgärder. Uppföljning av handlingsplanen utanför ordinarie uppföljningsprocess är i enlighet med rådande

riktlinjer. Nämnden ställer sig positiv till att uppföljning ändå tidsmässigt följer ordinarie uppföljning. Fritidsnämndens strategi för jämlikhet, som konkretiserar stadens Policy för mänskliga rättigheter utifrån fritidsnämndens uppdrag och verksamheter, kan vara en del i att säkerställa att åtgärder mot rasism förstås som del av förvaltningens dagliga arbete med mänskliga rättigheter, men kan ytterligare stärkas av handlingsplanerna mot rasism.

Fritidsnämnden välkomnar det samlade greppet om planerna mot olika rasismer. Nämnden hade dock önskat en tydligare beskrivning av helhetsbilden för stadens arbete mot rasism, även kring de planer som inte är under revidering. Exempelvis får man anta att kommunikationsnätverket för mänskliga rättigheter i planen mot islamofobi och antimuslimsk rasism kommer vara detsamma som i planen mot antisvart rasism och vice versa. Nuvarande förslagen förändring hade med fördel kunnat förtydliga helhetsbilden av planering, genomförande och uppföljningen av handlingsplanerna mot rasism. Intertextuella hänvisningar eller en inledning kring helheten hade varit sätt att tydliggöra den.

Fritidsnämnden ställer sig positiv till att kommunstyrelsen ansvarar för att ta fram metodstöd för delaktighet för Malmöbor och civilsamhälle. Nämnden skulle gärna se att det finns en tydlig rekommendation kring frågan om arvodering för ideellt arbete i stadens tjänst.

I övrigt ser fritidsnämnden en utmaning i att arbeta med kartläggning och analys av rasism utifrån rådande lagstiftning kring jämlikhetsdata. Som påpekas i planen är rasism något som riktas mot människor på grund av föreställningar om deras hudfärg. Såväl flera FN-organisationer och EU-institutioner som oberoende forskning om rasism har hänvisat till hur centralt jämlikhetsdata är för att bekämpa ojämlikhet och rasism (se t.ex. Hübinette 2015, Al-Zubaidi 2022). Den registerdata som samlas in för föreningsaktivitet eller annan data som samlas in, t.ex. i brukarundersökningar eller enkätundersökningar som Ung livsstil, innehåller ingen information om hudfärg på grund av uppgifternas känsliga natur och rådande lagstiftning. Frågor om utländsk härkomst kan inte på ett tillräckligt vis fånga rasismens verkningar. Fritidsnämnden hade önskat stöd och tydliga direktiv från kommunstyrelsen gällande de etiska, juridiska och metodologiska övervägandena kring insamlandet av registerdata och annan data som rör etnisk tillhörighet/hudfärg och religiös tillhörighet.

Nedan besvaras de frågor som önskaades svar på i turordning.

Fritidsnämndens bedömning av möjlighet att bidra till stadens arbete mot afrofobi och antisvart rasism

Nedan beskrivs fritidsnämnden bedömning av hur möjligheten att bidra till arbetet mot afrofobi och antisvart rasism utifrån stadskontorets fem frågor till remissinstanserna.

1. Fritidsnämnden bedömer att man i dagsläget, utifrån rådande lagstiftning kring jämlikhetsdata, har svårt att på ett tillräckligt precist vis bidra till att kartlägga och analysera rasismens omfattning, identifiera mönster och riskfaktorer, samt formulera riktade insatser som svarar mot behov som finns inom fritidsnämndens område. Fritidsförvaltningens data omfattar inte information om hudfärg eller etnisk tillhörighet. Kartläggningar kring rasism kan inte genomföras utan samverkan med akademien, som har möjlighet att göra en etikprövning kring forskning som involverar den typ av känsliga personuppgifter.
2. Fritidsnämnden bedömer att man har mycket goda möjligheter att stärka medarbetares och förtroendevaldas kunskap om afrofobi och antisvart rasism, och välkomnar den föreslagna utvecklingen av utbildningsmaterial och strukturer för erfarenhetsutbyte och organisatoriskt lärande som kan underlätta detta. Nämnden menar dock att det finns ett behov av att förtydliga att de resultatmål som berör arbetsgivaransvar och det löpande arbetsmiljöarbetet ska in i HR:s processer.
3. Fritidsnämnden bedömer att man har goda möjligheter att främja inkludering och delaktighet för Malmöbor och andra aktörer. Nämndens samverkan med föreningslivet i Malmö är redan en god grund för att främjande av antirasistiskt arbete i staden. Den delaktighetsprocess som ska vara en del av framtagandet hade dock med fördel kunnat samordnas av kommunstyrelsen som del av de tematiska samråden (inriktningsmål 3, resultatmål 3) för att effektivisera delaktighetsprocesserna. Nämnden önskar att man från centralt håll tar ansvar för att samordna framtagningsprocesserna för nämndernas handlingsplaner.

Vad gäller samverkan med akademien i genomförandet av planen, menar fritidsförvaltningen att det finns större möjligheter att involvera akademien om det samordnas centralt.

4. Fritidsnämnden har goda möjligheter att bidra till att främja trygga uppväxtvillkor för barn och unga, och att öka barn och ungas inflytande. Det finns goda möjligheter att involvera barn och unga i arbetet mot afrofobi och antisvart rasism. Det finns dock behov av att samverka med andra förvaltningar kring ett systematiskt, lyhört och långsiktigt arbete med att samla in och tillvarata barns och ungas röster för att barn och unga ska ges verklig möjlighet att uttrycka sina åsikter och för att undvika s.k. undersöknings- eller enkätfatigue. Delaktighetsarbetet för stadens planer mot rasism bör genomföras som del i ett systematiskt och strategiskt arbete för barns och ungas röster.

5. Fritidsnämnden har bättre möjligheter med denna plan att driva ett normförändrade arbete i de verksamheter som har direktkontakt med Malmöborna, som lokal utveckling och fritidsgårdsverksamheten. Att arbeta mot rasism är redan del av det dagliga arbetet.

Ordförande

Sanna Axelsson (S)

Sekreterare

Magnus Renström